

Förord

Kära läsare!

Du läser just nu Nordisk socialrättslig tidskrifts första dubbelnummer för 2025. I år är det 15 år sedan tidskriften startade. Under dessa år har tidskriften stött på och hanterat ett antal utmaningar. En stor sådan är den tekniska utvecklingen och därmed sammankopplade ökade önskemål om (och i viss mån krav på) open access-publicering. I dagsläget publiceras alla artiklar i NST open access i den digitala plattformen www.lawpub.se. Alla artiklar sedan start finns publicerade på plattformen och vi från redaktionens sida tycker detta är mycket glädjande. Det ökar sökbarheten och tillgängligheten hos tidskriftens artiklar vilket på sikt kommer att vara positivt för tidskriften och förstås även för socialrätten som ämne.

Nordisk socialrättslig tidskrift har sedan starten 2010 som målsättning att bland annat främja nordisk samverkan inom forskning, normgivning och tillämpning på det socialrättsliga området. Utöver att uppmuntra och publicera nordiska jämförelser och utblickar har tidskriften också en ambition om att vara ett nav för det nordiska socialrättsliga nätverket. Vi tror att det nordiska samtalet är mycket viktigt, inte minst idag när vi ser att välfärden och de sociala rättigheterna utmanas på många håll i de nordiska länderna.

Det är därför glädjande att Det juridiske fakultet vid Universitetet i Bergen har åtagit sig att anordna en nordisk socialrättslig konferens den

26–27 augusti 2025. Temat för konferensen är *Makt, individ, samhälle – Vetenskap och politik i den nordiska sociala rätten*. Precis som i NST förstås socialrätt i vid bemärkelse och inkluderar såväl offentlig- som privaträttsliga spörsmål om bland annat socialtjänst, social omsorg, social trygghet, socialförsäkring, hälso- och sjukvård, barnrätt och mänskliga rättigheter. Från redaktionens sida ser vi mycket fram emot detta tillfälle att träffas i det nordiska socialrättsliga nätverket! Vi hoppas att konferensen ska bli ett tillfälle då vi tillsammans kan diskutera nya nordiska forskningsprojekt, men också att konferensen kan inspirera till nordiskt jämförande diskussioner i tidskriften genom att artiklar kan behandla samma frågor i våra olika länder.

Detta nummer innehåller totalt fyra artiklar. Den första artikeln, *Det nordiske menneskerettighedsparadoks og det danske handicapdiskriminationsforbud – En urimelig tilpasning?*, är peer review-granskad och skriven av Annika Frida Petersen. I artikeln belyser författaren den danska lagstiftarens syn på genomförandet av den mänskliga rättigheten till skälig anpassning. Med teorier om den nordiska människorättsparadoxen som grund visas i artikeln att den nuvarande rättsliga situationen är problematisk och fragmenterad.

Numret innehåller därutöver en rättsfallskommentar och tre debattartiklar. Vera Yllner och Malin Ljungberg analyserar med ett tvärvetenskapligt grepp en nyligen avkunnad dom från den svenska Högsta förvaltningsdomstolen. Målet handlade om hurvida en ungdom kunde omhändertas för samhällsvård till följd av den unges isolering i hemmet (vilket bland annat resulterade i omfattande skolfrånvaro). Författarna analyserar domen i ljuset av kunskap om neuropsykiatrisk funktionsnedsättning och hur det ska hanteras av domstolarna.

Tim Holappa diskuterar i sin debattartikel *Motstridiga utvecklingsspår i regleringen av svensk socialtjänst – reflektioner i ljuset av förslaget om ny socialtjänstlag* hur den rättsliga regleringen av socialtjänsten i Sverige för tillfället utvecklas i olika riktningar. Den 1 juli 2025 förväntas en ny socialtjänstlag träda i kraft. Fokus i denna nya lag ligger på att socialtjänsten ska arbeta proaktivt, förebyggande och vara lätt tillgänglig. Samtidigt har förslag lämnats och utredningar genomförts där tyngdpunkt ligger på reaktiva och kontrollerande åtgärder.

Amanda Johansson Köves och Pernilla Leviner diskuterar i sin debattartikel rättsliga gränser för informationsutbyte mellan myndigheter som en del i en utökad inre migrationskontroll. Artikeln som har titeln *Bekämpande av "skuggsamhället" i Sverige genom migrationskontroll och informationsutbyte mellan myndigheter i välfärden – var går gränsen?* tar avstamp i en nyligen publicerad utredning och en avkunnad dom som båda handlar om hur myndigheter inom välfärden ska hantera informationsutbyte med migrationskontrollerande myndigheter. Författarna ställer sig frågan hur långt målet om att bekämpa det så kallade "skuggsamhället" kan motivera sådant informationsutbyte på bekostnad av enskildas, både vuxna och barns, mänskliga rättigheter.

Numret avslutas med artikeln *Kort om rättssäkerhet inom socialförsäkringsrätten* skriven av Lotta Vahlne Westerhäll. Som titeln på artikeln antyder belyser författaren olika perspektiv på rättssäkerhet inom socialförsäkringsrätten i Sverige. Författaren problematiserar det faktum att Försäkringskassan ofta hänvisar till formell rättssäkerhet med fokus på förutsebarhet och kontrollerbarhet eftersom det inte enligt författaren ger medborgarna tillräcklig rättstrygghet.

God läsning!

Göteborg, Stockholm och Uppsala i februari 2025

Thomas Erhag, Tim Holappa, Pernilla Leviner och Anna-Sara Lind

Innehåll

PEER REVIEW-GRANSKAD ARTIKEL

Det nordiske menneskerettighedsparadoks og det danske handicap-diskriminationsforbud – En urimelig tilpasning? • 9

ANNIKA FRIDA PETERSEN

SOCIALRÄTT I HÖGSTA INSTANS

LVU och det yttersta skyddsnätet i Sverige för barn med neuro-psykiatrisk funktionsnedsättning – En diskussion i ljuset av HFD 2024 ref. 5 • 47

MALIN LJUNGBERG OCH VERA YLLNER

DEBATTARTIKLAR

Motstridiga utvecklingsspår i regleringen av svensk socialtjänst – reflektioner i ljuset av förslaget om ny socialtjänstlag • 63

TIM HOLAPPA

**Bekämpande av ”skuggsamhället” i Sverige genom migrationskontroll
och informationsutbyte mellan myndigheter – var går gränsen? • 73**

AMANDA JOHANSSON KÖVES OCH PERNILLA LEVINER

Kort om rättssäkerhet inom socialförsäkringsrätten • 91

LOTTA VAHLNE WESTERHÄLL

Författarpresentationer • 99

Denna digitala version är nedladdad från lawpub.se

Den licens som tillämpas för de verk som finns på lawpub.se är Creative Commons CC BY-NC 4.0. Licensvillkoren måste följas i sin helhet och dessa finner du här:

<https://creativecommons.org/licenses/bync/4.0/legalcode.sv>

Sammanfattningsvis innebär licensen följande:

Tillstånd för användaren att

- Kopiera och vidare distribuera materialet oavsett medium eller format
- Bearbeta och bygga vidare på materialet

Villkoren för tillståndet är

- Att användaren ger ett korrekt erkännande, anger en hyperlänk till licensen och anger om bearbetningar är gjorda av verket. Detta ska göras enligt god sed.
- Att användaren inte använder materialet för kommersiella ändamål.
- Att användaren inte tillämpar rättsliga begränsningar eller teknik som begränsar andras rätt att göra något som licensen tillåter.

Se även information på

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.sv>